

Tečaj XXX.

Prosinac 1906.

Broj 12.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga družtva

izdaje
hrvatsko-slavonsko
šumarsko družtvo.

Uredjuje
F. Z. KESTERČANEK.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1906.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga družtva.

10 milijuna šumskih biljaka.

Crni i bieli bor, omorike, ariš, jele, weimutovce, kao i sve vrsti inostranih četinjača, a napose veoma krepke javore, hrastove, crvenu johu, bielu johu, breze, bukve, jasene, gledičije, akacije, briestove i t. d.

Divjake raznih voćaka za podlogu u cieplnjacima, kao i sve vrsti šumskih presadnica **prodaje** u poznato pouzdanoj kakvoći c. i kr. austro-ugarski dvorski dobavljač

Adalbert Farago

trgovina šumskog sjemenja i sjemenjara na paru uz topli zrak u
ZALA-EGERSZEGU u Mađarskoj

kod želj. stanice Varaždin, koja postaja za naručbe iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i t. d. posebne povoljne željezničke odpremne pogodnosti omogućuju.

Dopisnica uredništva.

P. n. g. G. N. u Münchenu. Najljepša hvala na poslanoj vijesti.

N. P. u Zagrebu. Reklamirani broj 12. ex 1905. poslasmo Vam odmah 30. listopada — a adresu uredništvo kako javistc. Zašto to već i prije niste učinio?

J. i V. H. u Zagrebu. Pošiljku od 11. studenoga primisimo u redu, a i odtisnuti ćemo po mogućnosti što prije.

L. S. u Samoboru. Reklamirane brojeve poslasmo Vam odmah 13. studenoga po drugi put — krivnja će biti na pošti.

A. P. u Mostaru. Željene brojeve lista poslasmo Vam još na 15. studenoga. Čim pošaljete upis i članaricu (K 12) upisat će Vas za člana. Javite se prigodno kojom vieštinu.

A. K. u Slatini. Primisimo, nu u interesu stvari nije, dati povod polemikama u toj stvari.

Upozorujemo i opet, da gg. izvole promjene adrese, reklamacije — kao i sve na uredništvo ili upravu „Šumarskoga lista“ i „Lugarskoga vjestnika“ odnoseća pisma u svom vlastitom interesu izravno na uredništvo lista upravljati.

Gospoda, koja bilo krivnjom pošte ili inače ne bi najduće do 10 dana u mjesecu primila odnosni broj lista, neka to odmah prijave uredništvu da im se takav dok zaliha dotiče, može ponovno dostaviti. Putem pošte su takove reklamacije proste od poštarine.

Sve promjene, odnoseće se na obitalište adresata treba što prije uredništvu lista prijaviti.

Sva uredništva tičuća se pisma i pošiljke valja dostavljati izravno p. n. uredniku profesoru F. Ž. Kesterčaneku — Zagreb — Mesnička nr. 18. I. Pisma odnoseća se na državnu upravu, kao i novčane pošiljke pakо samo „predsjedništvo hrvat. slav. šumarskoga društva“.

Kupuje 50 vagona jasikovih trupaca svježe sjeće, od 2 m duljine počam, najmanje 25 cm. u promjeru, tvornica Žigica A. Reisnera u Osieku. Ponude na istu neka se stavе uz označenu cijenu franko vagon odpremne željezničke postaje.

Šumarski list.

Br. 12. U ZAGREBU, 1. prosinca 1906. God. XXX

Pretplata za nečlanove K 12. na godinu. — Članovi šumar. društva dobivaju list bezplatno. — Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. — Za članove pod upisom je K 20. — Za redovite članove I razreda K 10. i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K. 2. i K 1. pristupnine i za "Šum. list" K. 4 u ime pretplate. — "Lugarski vjestnik" dobivaju članovi lugari badava. Članarinu prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 16 K.; za $\frac{1}{2}$ stranice 8 K.; za $\frac{1}{4}$ stranice 5 K. 20 fil.; za $\frac{1}{4}$ stranice 4 K. — Kod višekratnog uvrštenja primjerena popustbina.

Izlet u turopoljski lug.

Dan prije obdržavanja ovogodišnje glavne skupštine hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva, na dne 17. rujna, određen je bio, dobrohotnom privolom plemenite obćine Turopoljske, skupni poučni izlet društvenih članova, u šumu te plemenite zajednice, a napose i u diljem naše domovine obće poznati "Turopoljski lug".

Izletu je prisustvovalo oko 40 društvenih članova. Sastanak bio je određen za $8\frac{1}{2}$ sati jutrom na državnom kolodvoru u Zagrebu. Nepovoljno i neprijazno kišovito vrijeme — uzrok bi, da su u zadnji čas njeki prijavljenih učesnika od izleta odustali, ostavši u Zagrebu.

Smjestiv se učesnici, u reservirane im po želježničkoj upravi posebne vagone redovitog vlaka, što vozi u Sisak — Brod, ter projuriv u ugodnom razgovoru Savu, zatim željezničke postaje Odra — Velika Gorica i Mraclin, dospješe nješto prije $\frac{1}{2}10$ sati prije podne do postaje »Lekenik«, gdje ih je dočekao i u ime plemenite obćine pozdravio, domaći nadšumar i član društva g. Emil pl. Mihaljević.

Posjedavši na čekajuća ih kola, odpute se odmah preko sela »Lekenik Erdödyanski« i Lekenik Turopoljski — u šumu turopoljski lug, i to najprije u šumski predjel Bok, od kuda je nakon kratke stanke i male okriepe, nastavljen kolima, i to

žali bože po najvećoj kiši, put po t. zv. glavnoj liniji kroz lug, te onda preko sela Kuće, Vukovina u Veliku Goricu.

Ukupna površina »Turopoljskoga luga« iznala danas samo još 6941 rali, od toga odpada na čisto šumsko tlo 6772 rali, a ostatak i to 125 rali na pašnjake, 156 rali na potoke, puteve i neplodno tlo, a 385 rali na šumske livade, ostaje dakle po tom čista šumska površina od 6275 rali, nu i od ove će se površine još dalnjih 600 rali izkrčiti i u livade pretvoriti, tako da će onda plemičkoj občini konačno preostati samo još 5675 rali prave šume. Još godine 1892. bila je malo ne sva ta šumska površina obraštena prastarimi hrastovi, jur davno sječi dorasli mi, koji je vlastnikom služio poglavito za pašu i žirenje njihove brojne stoke i krmadi.

Što se samog osnuća i prošlosti te plemenite zajednice tiče, to ona potiče iz 13 stoljeća. Predji današnjih turopoljskih plemića bili su onda stražari kraljevske tvrdjave na »Griču«, u današnjem Zagrebu.

Za nagradu za tu službu, dobiše onda i na uživanje onaj posjed, koga još i danas posjeduju.

Napose izkazali su se Turopoljci i za vladanja kralja Bele IV. u ratu protiv divljih Mongola, te ih kralj priznavajući im te njihove zasluge, riešio onda za uvjek dalnje stražarske dužnosti na »Griču« a podjedno nadario i odlikovao plemstvom.

Usljed neprestanog ratovanja s Turcima, nestalo je tim plemićem mnoga povelja, pa im je s toga kralj Ferdinand I. god. 1560. onda ponovnom darovnicom priznao sva njihova stara prava, povlasti i posjed, u koja su prava i posjede iste godine i ponovno svečanim načinom uvedeni.

Spomenuta g. 1560. još je i tim važnija postala po njih, što su se te godine stranom usljud navala turaka a stranom pod pritiskom bana i zagrebačkoga kaptola kao i mnogih drugih hrvatskih velikaša, sjedinili u posebnu župu (občinu) pod slijedećimi uslovim:

1. Svi su turopoljski plemići jednokrvna braća medju sobom.

2. Sve njihove medjusobne pravde rešava konačno sam njihov župan (komeš), pravo priziva stoji jedino još na velikoga župana županije zagrebačke.

3. Sve pravde odnosoće se na oštečenje bilo skupnog, bilo osebujnog njihovog imetka — vode se o skupnom trošku,

4. Župan sudi svakomu zločincu, koji se uhvati na činu unutar njihovoga teritorija,

5. Porez razporezan u zajedničke svrhe — u koliko se nebi svojevoljno uplatio, utjerati će se silom.

6. Župan dužan je prava i interese njihove toli pred kraljem, koli i pred hrvatskim i ugarskim saborom braniti.

Troškove nosi zajednica.

U tom im je smislu kasnije i kralj Rudolf g. 1582. potvrdio prvi štatut — a to je podjedno bio i temelj kasnijoj jurisdikeciji plemića turopoljskih.

Kada su se vremenom upravni poslovi plemenite zajednice sve više umnažali, prideljen bje županu još i posebni magistrat — u kojemu bijahu namješteni župan, podžupan, bilježnik, fiškuš, fiškal, 12 prisežnika, kapetan, kastelan, 4 šumska čuvara i 120 gardista, a godine 1748 postavljen bi još i posebni blagajnik.

Današnja organizacija zemljistične zajednice, plemenite obćine turopoljske, osnovana je na zakonu od 1. svibnja g. 1895., službeni joj je naslov »plemenita obćina turopoljska« (universitas nobilium campi Turopolje). Ona se sastoji iz ukupno dvadeset i dvije plemenite sudčije. Osim skupne imovine, imade i svaka tih sudčija i posebnu svoju skupnu imovinu. Nepokretna imovina ukupne plemenite obćine turopoljske, kao što i nepokretna imovina pojedinih plemenitih sudčijah je nerazdzieliva, ter se ne može ni zaključkom ovlaštenikah razdjeleti medju pojedine ovlaštenike. Zastupstvo pl. obćine turopoljske sastoji se iz 36 biranih članova. Na čelu stoji župan, koji se bira izmedju članova zastupsva, na vrieme od deset godina. Zupanu je pridržano pravo neposrednoga nadzora nad imovinskom upravom pojedinih plemenitih sudčijah.

Plemenita občina ta stoji pod neposrednim nadzorom kr. zemaljske vlade. Ustanove tičuće se ovlašteničtva, uprave i uživanja propisane su posebnim statutom.

Medju najvažnije ustanove toga statuta valja svakako ubrojiti i namještenje t. zv. fiškuša, koji je bio do najnovijeg doba podjedno, zajedno sa blagajnikom, te četiri šumska čuvara, upravitelj plemićkog šumskog posjeda u »Lugu.«

Drvo se je plemićem medjutim doznačivalo samo po županu.

Glavni šumski prihod bijaše od pamtivieka žiropaša, pak se na tome do najnovijeg doba osnivalo i čitavo gospodarenje u »Turopoljskom lugu.«

Bilo je to i posve naravno, pošto su Turopoljevi već od vajkada nalazili glavnu svoju privredu u uzgoju svinja — posebne priznane svoje pasmine.

Štetno je bilo pri tom po budućnost šume naročito to, da su se žirorodni stari hrastovi čuvali, a za gradju doznačivali uvjek mladji, dakle i potpuno zdravi hrastovi. Branjewina u obće nije ni bilo, i tako se je čitava ta šuma sve više i više pretvarala u žirovnjak, prastarih, i davno za sjeću jur doraslih hrastova. U takovom je stanju bila ta šuma onda i sve do najnovijeg doba. Zastupstvo na zajedničkom ugarsko-hrvatskom saboru izgubili su Turopoljevi g. 1848., a jurisidikciju g. 1874.

Po prvi put izradjena je za »Turopoljski lug« njeka vrst šumsko gospodarske osnove g. 1875., koju je i kr. zemaljska vlada g. 1876. potvrdila. Obhodnja ustanovljena je pri tom sa 80 godina uz razšestarenje čitave površine na razmjerne sjećine. Usljed prastarosti, te sve većeg ginuća hrastova, snižena je onda dozvolom zemaljske vlade g. 1878., ta obhodnja od 80 na 40 godina. Godine 1892. pako naloženo bi Turopolju, da za svoje šume dade israditi novu, stanju šume i potrebam vremena odgovarajuću šumsko-gospodarstvenu osnovu. Ova je osnova u istinu u glavnom g. 1895. i izradjena.

Obhodnja utanačena bje sa 120 godina. Uporabno doba stare šume sa 40 godina. Veličina godišnje sjećine prema tome sa 126·45 rali. Užitni postotak za tekući prihoda 42·8%, na

račun predhvata sa 57 2%, koji razmjer i danas još vriedi. Uživanje predhvata počinje tek 1932, a svršava g. 1994.

Godine 1896. oživotvoren je kod pl. obćine Turopoljske enda i posebni šumarski ured, koji je za dalnje dvije godine svršio i poslove oko nutarnjeg uređenja, kao i najvažnije radnje u »Lugu« kao i po ostalim šumama pl. sudčijah.

Pod upravu toga ureda naime ne spada samo »Lug« već i sve šume što ih posjeduju još i pojedine sudčije (sela), od kojih n. pr. sudčija Mraclin imade preko 2000 rali, sudčija Kurilovec—Lomnica svaka preko, 1000 rali, sudčija Lukavec preko 700 rali i t. d. a uz to postoji onda još i t. zv. »Skupna Draga«, koja je vlastnost pet sudčija i t. d. Pravi rad šumskoga ureda započeo je ipak tek g. 1898. Ove je godine u obće udaren i posve novi pravac svemkolikom gospodarstvu turopoljske obćine. Napose pada u to doba i dozvola još i sada trajuće veleprodaje, kojim je čitava sječivna površina, odpadajuća glasom gospodarske osnove na razdoblje od g. 1895. do 1924. bačena na jedanput na trg, a tim je obćina postigla na jedanput kupovninu od 2,400.000 K. Ovo je već i samom prastarosti šume opravdano, a uz to je uzslidilo naročito i zato, da se pl. obćina Turopolje tim uzmogne i materijalno što prije i opet podignuti, a radilo se je pri tom i o provedenju mnogih po obćinu vrlo važnih kulturnih radnja, a napose o odvodnji, izgradnji šumskih puteva i mostova, regulaciji potoka, krčenju i pretvorbi stare zapuštene branjevine »Kozjak« u površini od 600 rali u livade i t. d. Osim ovih kulturnih radnja u samom »Lugu« znamenite su i radnje oko odvodnje velikih čistina »Krči i Vratovo«, koje su na taj način pretvorene u livade. Osim toga podigla je obćina, na račun novaca unišlih od gori spomenute veleprodaje, još i četiri nove kuće, uredila je svoja sajmišta u Velikoj Gorici i Dubrancu, uredila gruntovnice i temeljne knjige — dozvolila znatne pomoći za podizanje škola, nabavu plemenite stoke za razplod za ovlaštenike i t. d. a konačno uspostavljena je i t. zv. nepotrošiva šumska glavnica, koja je do sada narasla na 1,147.758 K. a porasti će po svoj prilici još i za dalnjih bar 600.000 K.

Ukupno je pako obćina izdala od tako unišlih novaca od g. 1898.—1905. za šumske kulture 43.600 K., za odvodnju luga 23.668 K., za mostove 19.256 K., za uređenje puta po glavnoj liniji sredinom »Luga« 34.538 K., za krčenje »Kozjaka« 35.702 K., za odvodnju livada Krči i Vratovo 22.926 K., za gradjevine 47.623 K., za uređenje sajmišta 20.936 K., za uređenje posjedovnika i temeljne knjige 4701 K., za regulaciju potoka Obdina, Buna i Vranić 30.334 K., za nabavu razplodne stoke 8760 K., za razne ine investicije (cestogradnje, nasipe na Savi, kanalizaciju Vel. Gorice i t. d.) 14.724 K., a osim toga razdjeljeno je i medju ovlaštenike 333.000 K., dok sama osobna beriva iznajmu sada oko 31.380 K., na godinu, a a porez 11.862 K.

Ma sve da su izletnici sbog silne kiše, morali naumljeno pregledanje luga, ponješto skratiti, imali su usprkos toga ipak prilike vidjeti ne samo dielove još preostale prastare, a sada veleprodaji namenjene šume, kao što i koristni uticaj odvodnje na pomladak i mладje sastojine, zatim velike površine branjevina, sa proredama i čišćenjem, kao i dio krčenju namenjene zapuštene stare branjevine u Kozjaku, pa su si po svem mogli onda, uz živo tumačenje voditelja ekskurzije g. nadšumara Mihaljevića, stvoriti i dosta jasnu sliku, o skroz racionalnom i svrsi shodnom radu i nastojanju današnje šumske uprave, kao i odnošajima, te bogatstvu ove staroslavne naše plemenite obćine.

* * *

Na povratku kroz Veliku Goricu, dočekao je izletnike tamo i župan plemenite obćine, presvetli g. Dr. Ljudevit pl. Josipović, počastiv ih podjedno u ime plemenite obćine, u velikoj dvorani tamošnje čitaonice, gospodskim objedom, gdje su članovi družtva u prijateljskom razgovoru ostali, do polazka vlaka u Zagreb, kamo se zadovoljni, sa vidjenim, ma baš sbog nevremena i ponješto umorni, oko 7 sati na večer sretno vratise.

Reambulacija međa šumskih posjeda.

Kako se u skorije vrijeme povela riječ o reambulaciji šumskih posjeda, pa kako sam i sâm na istom radu stekao nešto prakse, iznet će svoje dojmove o tom radu.

Bilo je god. 1905., kad sam kao šumarski vježbenik imao izvršiti reambulaciju šumskih međa na vlastelinstvu Kutjevu. Na raspolaaganju sam imao mjerači stol, litografisane kopije, kao i druge potrebne tome stvari ali i nevješte poslu radnike.

Terain, na kojem se reambulacija vršila bio je više manje brežuljast uz šumom zatvorene doline.

Na početku radnje dobio sam i praktične instrukcije uz ponesenu teoriju, od koje se jedna sastojala u tome, kako treba samu radnju početi i bila je ovaka: Naći u graničećem selu, ukojem je uvjek bilo, po nekoliko starih kuća, koje su ostale nepromjenjene na svome mjestu, dakle, koje su služile kao stalne tačke. Kad su se takove kuće našle, postaviti se sa stolom u jednoj tačci, u pravcu između njih i sa ove tačke otvorenim poligonom ići na mjesto reambulacije, upotrebiv obično kakav put za polaganje poligona, ali bez ikakova obzira na vezanje poligona na krajnu »stalnu točku«. Kad se došlo do međe šumskoga posjeda, trebalo je opet dalje nastaviti ograničenje skroz otvorenim poligonom, postavljajući stol u svaku tačku preloma međašne linije i tako putovati sa otvorenim poligonom bez ikakova orijentiranja na kakovu stalnu tačku, doli ako je bila gdje kakova stara kuća, koja je kao takova imala služiti.

Kao kontrola prava rada imala je služiti deklinacija dotičnoga mjeseta. Naime, ustanovio sam deklinaciju pomoću polarne zvjezde, što je najtačnije, pa je onda buzola prislonjena na okomicu okvira mape u sa ivicom paralelnom smjeru, koji je pokazivao sjever i jug, morala na igli pokazivati očitanje deklinacije, što je svjedočilo, da je mapa orijentirana prama naravi. U svakoj tačci postavljava imala je biti ista deklinacija, i to je značilo valjanost rada. To je bila moja praktična instrukcija, koja mi

se mnogo osvetila, ali koje sam se »morao« pridržavati kao »najispravnije« metode.

Takova praktična uputa nije valjala ništa, a neznam, je li tko imao sreću je još upoznati. Nije valjala za to, što kod ovakovih velikih izmjera ne smije se poći od starih kuća, kao stalnih točaka, jer kuće nisu tačno unešene ni po svome položaju, ni po svome obliku, ni po distanciji između njih. Dovoljno se o tom osvedočiti time, ako se uzmu tri takove stare nepromjenjene kuće, pa ga čikam, koji će postaviti stol, da u jednom istom položaju imade orijentaciju na sve tri kuće, na kojima se izberu stalne točke. Sa mnogim primjerima nisam to mogao izvesti. Na samoj mapi vidi se netačnost tlocrta kuća, što ne odgovaraju već obliku kuće u naravi, ne gledeći i na to što je diferencija na tako kratkim dužinama, kao što su stranice kuća, po čitave metre dužine.

Sam polazak sa otvorenim poligonom bez viziranja na stalnu točku na kraju, ne vrijedi apsolutno ništa, pogotovo, ako se ide na klm. daljine a pogotovo ne vrijedi ograničavanje otvorenim poligonom, vezujući ga strogo na međašne linije, a opet bez orijentacije na stalne tačke. Kontrola sa deklinacijom ne vrijedi ništa, je one okomice na litografisanim kopijama nisu ni malo tačne, jer ne zatvaraju pravi kut sa drugom uzdužnom stranicom. Uvjerio sam se kad, sam u pojedinim atarima postavio stol, orijentajući se prema dobrim stalnim točkama, označenim sa tromedama, da je u svakom ataru bila druga deklinacija, dapače s diferencijom po čitavi stupanj. Valjanost okomica osumnjičena je i sa promjenama papira u razno doba dana.

Uvjeriv se o ovakovoj instrukciji, da ne vrijedi ništa, došao sam, do uviđenja, da je najbolje potražiti stalne tačke na tromedama, ispitujući njihovu tačnost sa nepromjenljivošću međa. Kad se ovakove tačke nađu, sav je posao olakšan i čovjek sa mirnom savjesti radi. Ustanovljenje tih tačaka traži mnogo truda i vremena. Poligonalnom, odnosno koordinantnom i polarnom metodom daje se posao približno tačno izvađati,

boreći se sa drugim neugodnostima, koje su uvjetovane kod rada sa mjeraćim stolom, od kojih su:

1. Pričvršćivanje mape sa čavlima na stol.

2. Djelovanje vlage na papir u jutro, podne i u veče.

3. Sa djelovanjem vlage nepravilno uračunavanje koeficijenta, rastezanje i stezanje papira, jer bi se isti morao ustaviti za u jutro, podne i poslije podne, obazirući se opet na razne smjerove na mapi, tako, da bi imao u vidu čitavi spisak tih koeficijenata.

4. Polaganje lineala na namjehurenju mapu.

5. Nastavljanje sekcija. Ovo osobito zadaje muke. Tačnost se neda nikako postići, jer prisloni sekciju jednu uz drugu sa prelomljenim rubovima, ne pokrivaju se pravci tačno, pa katkada za čitave metre se razilaze u naravi.

6. Djelovanje vjetrova na netagnuti papir oteščava posao.

7. Centriranje stola u bregovitom terrainu.

Često puta se desi, da se ne da naći stalna tačka u čitavom terainu, osobito u zatvorenim užim dolinama. Tu se treba poslužiti najviše sa premeravanjem na obe suprotne strane, predpostaviv, da manji posjednici dobiju svoje. Stare tačke, koje su pri izmjeri upotrebljivane sasvim su poništene, ili su promjenjene od naroda, jer ovakovi međašni signali su trn u oku narodu, osobito kod vlastelinstva. Istu tačnost, koja se postizava sa mjeraćim stolom, moći je uz ovakove uvjete postići i sa buzolom.

Kod samih vlastelinstva, gdje se mora voditi strog račun o vremenu i potrošenom u radu, kao i sama tačnost, predpostavljena u svakom poslu, isključuju uporabu mjeraćega stola a preporučuju teodolit.

Konačno potrebno je, da geometar ima slobodu rada bez povinjavanja »morskim praktičnim instrukcijama«.

Kraljevo, 1. Juna 1906.

Petar Manojlović, okružni p. šumar.

Biljegovina u šumsko-računskom poslovanju.

Mjerilo na koje predmete se ima plaćati biljegovina sadržaje pregledni izkaz tarifne pristojbe.

Oprost od plaćanja biljegovine je bezuvjetan ili uvjetan, što znači, da bezuvjetni oprost obстоji u svakom slučaju, a uvjetni samo dotle dok ne prestanu uvjeti oprosta. Kad nema uvjeta, na kojih se temelji oprost od pristojbe, tad se ima prije uporabe namiriti pristojba na sve spise ili izprave, koje se moraju upotriebiti.

Biljegovina se podmiruje propisanom uporabom primjerene biljegovke. Glavno pravilo u tom postupku, da se isprava, podvržena biljegovini, ima napisati na papiru, koji je propisan propisanom biljegovkom. Na prvoj strani arka priliepi se propisana biljegovka tako, da se preko dolnjega bojadisano-ga diela biljegovke napiše barem jedan redak samog pismovnog sastavka. Naslov izprave ne smije se pisati na biljegovki.

Na izpravi je biljegovina podpuno namirena, kad se piše preko biljegovke, a gdje to nije samo onda, kad je biljegovka uređovno prebiljegovana.

Preko biljegovke ne more se pisati na podneske biljegovi-ni podvržene (molbe, utoci itd.) ili na zapisnike, koji su sa-stavljeni mjesto takovih podnesaka, nadalje na njihove dvogubke i napisne prepise, zatim na takove spise, koji po svoj naravi nisu podvrženi biljegovini, nu buduć su podnešeni kao prilozi to padaju pod biljegovinu (dekreti); na izprave uvjetno od biljegovinne oproštene, kad nastupi takova njihova uporaba, koja uvjetuje obvezu na biljegovanje, kao i sve izprave, koje po propisu prigodom uporabe padaju pod veću pristojbu.

Brzjavne molbe biljeguju se tako, da se biljgovka priliepi na brzjavku, koju stranka predaje na brzjavnoj postaji.

Prebiljegovanje obavljaju voditelji uručbenog zapisnika, a kod blagajna onaj organ, kojemu je povjerena obistinba. Pre-

biljegovanje obavlja se, kad biljegovka nije ozledjena, te nema traga, da je već prije bila upotrijebljena, zatim kad se preko bilegovke ne mora pisati i ako je izprava radi biljegovanja podnešena u opredijeljenom roku. Prije, nego li se spis odpravi, obavlja se prebiljegovanje tako, da se na biljegovku, koja je priliepljena na spisu udari posebni uredovni pečat, koji označuje dan prebiljegovanja. Gdje takovog pečata nema, tamo se upotriebi obični uredovni pečat tako, da polovica pečata bude na dolnjem dielu biljegovke, a druga polovica na spisu čisto otisnuta. Na gornjem dielu biljegovke napiše se datum. Biljegovka se smatra, kao da ne obstoji, ako je krnjata oblika, ako su sastavne česti rastavljene pa opet sastavljene, kad nije propisano priliepljena; gdje se piše preko biljegovke, pa nije propisano ili nikako pisano; gdje se ne piše preko biljegovke, pa prebiljegovanje nije obavljeno po propisu i napokon ako je biljegovka naknadno priliepljena posle izdanje izprave.

Dodatak. Pristojbe se podmiruju uporabom biljegovka u koliko pristojba ne premašuje 50 K, a preko 50 K podmiruje se ili uporabom biljegovka ili uz prijavu pravnog posla u gotovom novcu.

Činovnik koji ureduje dužan je stranke upozoriti na propisno biljegovanje isprave, pa ako se stranka ne odazove, ima se sastaviti nalaz za počinjenu prikratu biljegovine i predložiti kr. poreznom uredu.— Ako to ne izvede za 15 dana, tad odgovara u drugom redu za počinjenu prikratu od biljegovine, u koliko se nebi mogla kazna učerati od izdatnika izprave.

Na osnovi §. 3. zak. članka XXVI.: 1881. propisane skrižaljke postepene biljegovine, koja se računa za izprave i raste polag vriednosti označene u ljestvicama I., II. i III., nalaze se otisnute u svakom koledaru, pa zato su ovdje izpuštene.

Ovo je sabrano polag zakona i propisa o biljegovini u namjeri, da posluži onima, koji takovih propisa nemaju pruci.

Ivan Grčević.

Pregledni izkaz tarifne pristojbe.

P r e d m e t

	Temelj za odmjеру pristojbe	P r i s t o j b a		
		stalna K f	pomična po lje-tvi	
Plaće, plaćevne bilježnice, u kojih ovlaštenici potvrđuju primitak plaće, stvarina, m rovina, milostinja, uzgoj i prinos, nagrada, doplatak, zasluga, dnevnicice, hranovina, odšteta za deputatno zemljište i ogrev, odšteta za pokućstvo, brisovne namire, predujam na plaću uz povratak Zakupni i najamni ugovori, kojimi se nepotrošna stvar predaje komu na porabu za stanov to vrieme i uz ustanovljenu cenu	po svoti	—	II	
Predujmovi uz obračun, te predujmovi na putne i selitbene pristojbe, kilometrina, željezničke i parobrodarske pristojbe, pisači paušal, putni paušal, paušal luga, u ime naknade za podvoz prigodom se- litbe i sve s ote izpod 4 krune	po svoti	—	II	
Doznaće podpune ciene od izravne prodaje šumskih proizvoda; dražbeni zapisi nici o progaji zaplijenjenih šumskih proizvoda	—	—	—	
Doznaće pravoužitičke uz sniženu cenu i bezplatne, doznaće podpune ciene izdane na temelju ugovora* bezuvjetno, te i a temelju dražbenih zapisnika uvjetno, u koliko polučena pristojba nakon pre- mjerbe ne nadmašuje utržka	po svoti	—	III	
Ugovori, dražbeni uvjeti, ako sačinjavaju nadopunjivoći dio ugovora, zapisnik zastupajući ugovor, pohvalbeni zapisnici, punomoći, ponude za ugovor, brisoće dozvole kao izprave; molbe za nagradu, podporu, milostinju, pomilovanje, premještenje, dopust, udaljenje, mirovinu, oprost napovjedi, navještenje, produljenje valjanosti ugovora i do- znaka podpune ciene, stipendij, kad neprileži svjedočba siromaštva; brzozavke, ako sadržavaju molbu, koja pada pod biljegovinu inače, da se pismeno podnesu, zatim reklamacije i žaobe protiv obredjenja putnih računa, utoci na disciplinarnе presude	—	—	—	
Utocci na žaobe protiv odluka za obredjene račun	po arku	1	—	
Prilozi na žaobe i utoke putnih računa i disciplinarnih presuda, po- dnesci u disciplinarnim poslovima za vrieme istrage, predloženi radi obrane kao očitovanja itd., molbe za stipendij, kad priliži svjedočba siromaštva, molbe i podnesci u službi pravoužitičtvu	po arku	2	—	
Kod nabavne pogodbe i ugovora, na temelju { kojih se nabavlja radnja i materijal Kad je ugovor samo za nabavu radnje ili kad nabavni materijal nema nabavne vrednosti	Namire za ugovorene zasluge, bilježuju se	po svoti	—	II i III.
Prilozi, što no ih stranke prilažu pristojbi podvrženim podneskom ili zapiskom, ako na te priloge nije namirena pristojba biljegovkam ili u gotovom	po svoti	—	II. i I.	
Trgovački računi do iznosa od 100 kruna " " " preko " " 100 "	po arku	— 30	—	
Bilje priliepljen na račun uračunava se za namire trgovaca po II. ljestvici.	po arku	— 2	—	
	po arku	— 10	—	

* Ugovori sklopljeni sa drvoržcima za prodana stabla, čim se odobre po kr. zemaljskoj vlad. imaju se pripo- stati u poreznom uredu radi odmjere pristojbe u roku od 15 dana početkom od dana odobrenja.

O uredjenju šuma i sastavku šumko-gospodarstvenih osnova.

Pišu braća J. i V. Heckner.

(Nastavak.)

III. Potanka izmjera.

Zadaća potanke izmjere je sastavljanje mapa i operata u kojima će biti pojedine zemljишne čestice prema obliku svom, gospodarstvenom opredjeljenju; gledom na površinu i posjednika vjerno prikazane na temelju podataka trigonometričke triangulacije.

Potanka se izmjera sastoji iz 4 djela. I to :

1. Opisa medja;
2. Predradnja;
3. Izmjere na licu mjesta, te
4. Pismene izradbe.

Svi ovi poslovi obavljaju se za svaku poreznu občinu zasebno.

Pod občinom iz gledišta zem. katastralne izmjere, razumi-jevamo površinu, koje po političkom razdjelenju čini za se cjelinu.

Sve ove čestice, koje po tom razdjelenju k' občinam pripadaju, skupa uzete sačinjavaju obč. territorij.

I. Opis medja.

U opisu medja i u obče u katastralnim operatima, dolaze občine sa pripadajućimi jim djelovi označene po službenom naslovu.

Svrha je opisu medja, da se medja medju dvijema občinama ustanovi i zapisnički provede.

Dužnost je svakoj občini, u kojoj se namjerava kat. izmjera provesti, sporazumno sa susjadi prije svoju medju u naravi označiti sa humkama.

Gdje je medjom sredina rijeke il potoka, postave se humke s obje strane rijeke, odnosno potoka tako, da razpolovnica udaljenosti tih humaka na medju pada.

Gdje dolaze zajedno skupa 3 medje u jednoj točci t. zv. tromedja (3 obćine), namjeste se 3 humke, no sredina od tih je prava točka tromedje.

Svaki znak se označi brojevi aritmetičkim redom, te se od svake tromedje počima iznova sa 1.

Kod potoka, gdje stoje dvije humke, a u sredini potoka je medja, dobiju oba znaka jedan te isti broj.

Kod tromedje dobije još svaki stup početno slovo obćine.

Opis medja mora zadržavati točan opis svake humke.

Kod svake humke mora se napomenuti:

a) Broj humke. Da li je od drveta ili kamena, da li je dvostruka (kod rijeka), moguće rastuće drvo itd.,

b) Ime posjednika na čijem posjedu stoji, rudinu, kulturu, te u obće u kratko stajalište;

c) Kut pod kojim se medjašna crta u toj humki lomi.¹⁰

Kod duljih ravnih medja meću se humke u sredinu.

d) Smjer medja polaz strane svijeta i to: od humke do humke, u podpunom pravcu ili grbini.

e) Opis rudina, kulture i posjednika (n. pr. žitelja sela N), da li u ravnici, strmini i ponoru, kao i to, da li sredina puta, potoka prolazi ili je samo s' jedne strane istih.

f) Udaljenost od jednog znaka do drugog u koracima (u mapi je ta duljina točno za izviditi), da se bez mapa laglje nadje.

Opisu medja priklopi se još nacrt i skica, te ga interesirane obćine imadu podpisati.

Glede zemaljskih, županijskih, pa državnih i priepornih medja sastavlja se sličan opis medja.

Kako se te medje napose uredjuju navadja to potanje instrukcija, dočim je to za našu razpravu sporedne važnosti.

Opis medja kako ga opisasmo dobije privatnik kod krarkiva mapa u Zagrebu (Opatička ulica); te se plaća po arku 60 f., a odnosna skica 1—5000 jutara za 4 krune.

¹⁰ Budući se potanka izmjera kod nas obavlja mjeraćim stolom, to se faktično ne navadja veličina kuta, već samo označi, da li je kut oštar ili tup, pa napram medji uskočan (concaván) ili izkočan (convexán). — Hrvatski bi se još reklo za convexan- izbočit, a za concav- udubljen ili dubčast.

2. Predravne.

Obćine, gdje će se izmjera obavljati, budu prije obavještene i pozvane, da se pravodobno pobrinu za radnike, znakove letve, daske i t. d., kao i za stan i podvoz mjernika.

Obćina je nadalje dužna vidljivo označiti pojedine rudine. (Pod rudinom razumjevamo veći ili manji skup parcella, što ih narod posebnim imenom zove).

Pojedini posjednici dužni su u medjusobnom sporazumu sa svojim ili sa svojimi susjedima svoje medje u naravi stalno u grbinah kolčići označiti, a u zaključnih uglovih na kolčice i njihov kuće broj napisati. Seljaci nazivaju mjestimice kolčić, šiljak ili piket i kazukom (Pflock).

Kod šuma imade se medja posjeda na 1 m očistiti i kolčići označiti.

Ovo označivanje obavlja se postepeno, kako mjerničke radnje napreduju, pak obćine bivaju obavješčivane, a putem ovih posjednici, u kojih rudinah valja da se posjedi označuju.

U priepona pitanja glede posjeda i posjednika, mjernik se ne upušta.

U takovih slučajevih imade se priepona površina posebno izlučiti (u mapama se crtkano označi).

Bude li za vrieme trajanja izmjere temeljem pravomoćne sudbene odluke ili medjusobne nagode i sporazumka pitanje o prieporu riješeno, obavi se naknadno izpravak.

Desi li se takav slučaj po odlazku mjernika iz dotičnog mjesto, učiniti će se to kasnijom izmjerom ili prigodom očevidnosti.

Daljnji rad katastralca je popis kuća.

Uz prisutnost jednog obćinskog izaslanika i na temelju izjave i preslušavanja kućevlastnika sastavlja se rečeni popis.

Taj popis sadržava kuće popisane aritmetičkim redom, a posjednik istih pod tim brojem dolazi kao mu i posjed.

Kod popisa posjeda ima se u pravilu faktični posjednik upisati.

Glede popisa posjeda ima se faktičnim posjednikom smatrati onaj, koji imade pravni naslov na vlastničtvo čestice, n. pr. kupnja, zamjena, darovanje, naslijedstvo, odluka suda i t. d., i koji kao njegovo sam ili u njegovo ime drugi n. pr. koristi erpi.

Na koga je čestica u gruntovnici upisana, ne treba se u pravilu kod popisa posjeda obazirati.

Udovoljuje se ali kod priepora, da se za faktičnog posjednika uvršćuje onaj u gruntovnici uveden. Ne može li se ni faktični posjednik, ni gruntovni vlasnik ustanoviti, — predbježno se posjednikom smatra občina.

Zakupnici, skrbnici, plodouživaoci ili u zalogu imajući, ne-smatraju se posjednicima, pa se niti ne mogu kao takovi upisati.

Putevi, u koliko sačinjavaju privatno vlastničtvo, upisuju se na posjednike, inače se u Hrvatskoj i Slavoniji svi javni prometni putevi u opće upišu kao »javno dobro«.

Kako se upisuju pojedini posjednici sa imenom, prezimenom i t. d. — posebno je u naputku iztaknuto.

Od rudinah i podrudinah nalazećih se u občini ima se sastaviti izkaz, da se iste u svim katastralnim operatima jednočno i propisno provadjavaju.

Imena i razdioba rudina imaju se po mogućnosti pridržati, pa se bez opravdanog razloga mijenjati ne smiju.

Izvidi li se, da dosadanje rudine kao i njihova imena ne odgovaraju, ima se stanje stvari zapisnički ustanoviti, te rudine polag odgovarajućeg stanja unijeti.

Izkaz rudina imade se uredovnim pečatom providiti i po mјerniku podpisati.

Imena i obseg rudina nadjemo u starim operatima od prve nove izmjere, kojom se je sa godinom 1853. počelo. (Govorimo li o potankoj izmjeri razumijemo uvjek ponovnu izmjeru, jer se obično kod nas, gdje su velike promjene nastale uslijed poplava i odplava i radi posvemašnjeg dovadjanja u sklad ka-

tastra sa gruntovnicom, mnoge obćine iznova trianguliraju i izmjeravaju. Inače se provadja t. zv. reambulacija)

Prelazimo tim na dolnji bitni dio našega naslova a to je:

3. Potanka izmjera na licu mesta ili u kratko izmjera.

Svrha potanke izmjere jest predočiti, pojedine nepokretnine po občini, koli podvržene, toli proste od poreza, polag gospodarstvenog opredjeljenja, te kulture i faktičnom stanju posjeda, u pomanjenom mjerilu na mapi.

Porezu podvržene su u pravilu sve površine na tlu, koje gospodarstveno rabljene jesu, a proste od poreza one, koje ne služe gospodarstvenim svrham, pa ih i zakon kao takove označuje.

Prama namijenjenim svrham gospodarstva razlikujemo razne kulture.

- a) Vrtovi. Ovo su razni kuhinjski vrtovi, voćnjaci, maslinaci, uresni i cvjetni vrtovi;
- b) vinogradi;
- c) oranice; i
- d) livade;
- e) pašnjaci;
- f) šume; medju koje se ubrajaju i kolosjeci i vrbaci.
- g) trstika (rogoz-rit).

Željeznice, bile državne, bile privatne, uzimaju se kao bivša pogranična kultura.

Bezporezne su močvare i jezera bez trstike; rijeke i potoci sa svojim utvrdama; javni kanali zajedno sa nasipima; za industrijalna poduzeća služeći kanali; za stalno odvadjanje služeći junci, kao što i napajališta, te močilišta konoplje.

Ne smatraju se pako prostimi od poreza, posjed obkoljujući obranbeni junci; junci za natapanje i izsušenje, kao i sabirni junci.

Ovi se jareci posebno mjere, ali se bez obzira na njihovu površinu pripajaju k istom posjedu spadajućoj susjednoj težatbenoj vrsti.

Neoporezovane su nadalje vododerine i u onom slučaju, ako su radi vezanja tla drvećem obrasle, nu, ako je drveće zasadjeno, da se materijal upotrebljuje, to se uzimaju kao šume.

Putevi su, ako izključivo prometu rabe, te značaj stalnoga puta imadu, prosti od poreza. Putevi, koji služe izključivo u svrhe gospodarstva ili šumske radnje, nisu prosti od poreza. Ti se putevi izmjere, nu budu izkazani zajedno sa susjednom kulturnom.

Obranbeni nasipi sa materijalnim grabama i djelovi medju tim grabama i nasipom, ako su isti u svrhu obrane i drvećem zasadjeni, smatraju se bezporeznim, ako nema materijalne grabe od podnožja nasipa u širini od 5 hvati.

Prosti su nadalje od poreza kućni dvorovi, naplave šljunka, klisurine, javni prostori itd.

Svako posebno vlastništvo, sačinjavajuće individualni posjeda i najmanje površine, ima se kao samostalna čestica izmjeriti.

Spominjemo nuzgredno, da imade u Lici i Primorju čestica izpod 10□⁰ koje sačinjavaju posebno vlastništvo, i koje se naravno izmjeriti i u elaboratima sprovesti imadu.

Unutar individualnog posjeda nalazeće se kulture i bezporezne površine, mjere se takodjer, ali posebnu česticu čine samo onda, ako dostižu minumum (jer neznatne površine nisu od upliva kod poreza) inače se priključuju česticu, kojoj po prihodu najbliže stoje.

Najmanja mjera površine koja posebnu česticu čini, jest kod oranica, livada, pašnjaka, šuma (u šumu se naime uzima površina obrasla drvećem koje mu drago vrsti osim voća) i trstika 100, a kod vrtova, vinograda i neoporezovanih površina paku 50□ hvati.

Kulturi, koja manju mjeru dosiže, te se po tom kao parcela izlučiti imade (u mapi topografirati) može se pod veću minimalnu mjeru spadajuću težatbu samo onda pripojiti ako

ova ima površinu izpod minimalne mjere n. pr. vinogradu, koji dosiže ili premašuje površinu od 50 hvati može, se oranica samo onda pripojiti, ako joj je površina manja od 50□ hvati, inače se ima oranica itd. već od počam 50□ hvati prema gore topografirati (t. j. ona čini za se česticu).

Individualni posjed valja u obće polag u naravi vidljivih medja i faktičnog posjedovanja umjeriti t. j. katastralnoj izmjeri je svrha, ustanoviti one medje, koje faktično pojedini posjednici izmjere imadu, dočim nije stvar katastralne izmjere moguće rektificirati medje po prijašnjoj izmjeri i starim mapama, kako je to obćenito krivo mnjenje. Ako se medjašne crte izmedju posjedah na licu mjesta nemogu pronaći, odnosno ako nisu po posjednicima označene, to se takovi posjedi imadu prema razmjeru površine ili diobe, ustanovljenom saslušanjem stranaka, i po mogućnosti prema na licu mjesta izvidjenom položaju, ali uvek samo privremeno (idealno), unjeti.

Sa gruntovno osiguranim pravom služnosti obterećene predmete, kao zdence i vrela, valja po položaju (ertanjem) označiti, načе pako ne sačinjavaju predmet operata katastralne izmjere.

Kuće, ako se napose posjeduju, makar i bile pod jednim krovom, uzimaju se uvek posebno, dočim se gospodarske sgrade buduć, da čine sa dvorištem jednu česticu, nerazlučuju posebno prema individualnom posjedovanju, već se imadu kao spojene uzeti.

Nalazi li se na jednom dvorištu više kuća, raznih vlastnika, uzima se dvorište kao svima spadajuće, a samo onda se posebno za svaku kuću uzima dvor, ako su ti dvorovi pripadajući k pojedinoj kući i u istinu plotom ili zidom odlučeni.

Kod većih perivoja se faktične kulture (šuma, livada itd.) izlučuju kao čestice, ako imadu prije navedeni minimum površine.

Kod izmjere šuma većega obsega i po osnovi upravljanih, valja u obzir uzeti u pogledu kultura odobrene osnove, tako se n. pr. šumske čistine, ako nisu u osnovi izlučene, već pod šumu uzete, ne izlučuju se prigodom izmjere nego se kao šuma uzimaju.

Kod šuma se nadalje i prosjeci, branjevine i stalni putevi mjeru, nu zato one ipak ne čine, ako i imadu minimum površine posebne čestice, nego se pripajaju k susjednim česticama t. j. šumi.

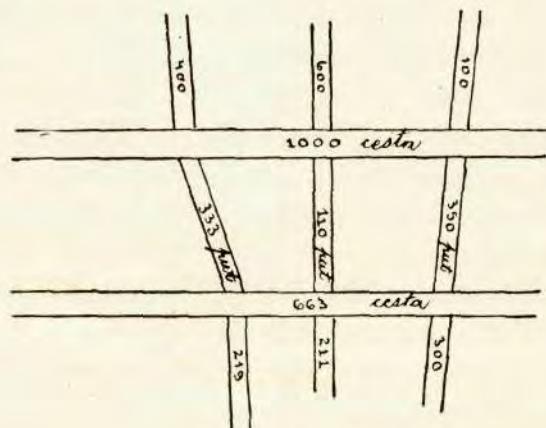
Ako medjašne crte branjevina, nebi bile na licu mjesta označene, onako kako su u gojitbenoj osnovi, to ih valja iz gojitebnog nacrtu u katastralnu mapu, ali prekidanom ertom iztaknuti. Imadu se i srezovi, i razdioba sjećina, kao i oni znatniji potoci i vododerine izmjeriti koje nisu predmetom pošumljenja, a srezovi i sjećine, ako su i u naravi označeni.

Vrbaci (koji se takodjer u elaboratima kao šume navadaju) razlučuju se od inih šuma kao posebne parcele.

Putem, jarkom, drvoredom ili inim stalnim označenjem odieljene gospodarske table većih posjeda, kao što i u većim i sustavno upravljanim vinogradima putevima omedjašene table, izmjerivaju se posebno, pak čine parcellu za se, ako i ne čine posebni posjed.

Za javnu porabu služeće puteve i prostore valja uвiek izmjeriti, oni čine sa jarcima, što k njima spadaju i koji se takodjer umjeriti imadu, jednu parcellu. Putevi se kod križanja zaključuju i čine onda parcele (slika V.).

Kod progona privatnih, gdje takav više od 4° imade, izlučuje se samo $2-3^{\circ}$ širok put u sredini, a ostali se dio kao pašnjak uzima, pak se takav put sa prekidanom crtom u mapi označi.

Slika V.

Jarke valja kao predmete stalnog značaja uvek izmjeriti, nu oni čine samo onda samostalnu česticu, ako služe u svrhu nrawnoga odvoda vode, i ako imadu minimalnu površinu, inače sačinjavaju isto kao i jarni koji zaokružuju posjed u svrhu obrane, sa priključnom površinom jednu česticu (slika VI.).

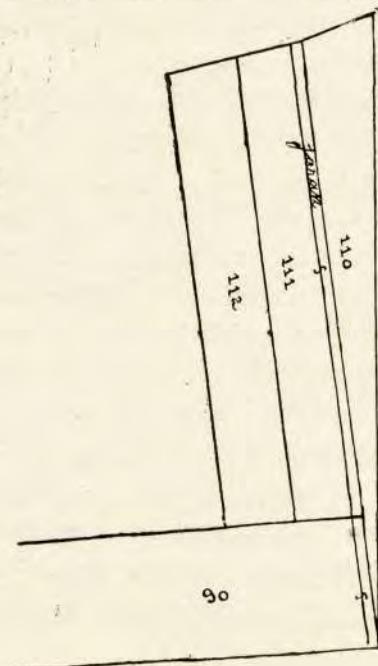
U mapi se označuje os željeznice modrom ertom.

Kuće izmjere se u svakom slučaju; gospodarske i ine sgrade pako samo u onom ako su trajnog značaja; mjere se pako prema njihovom zidu na zemlji a ne prema krovu.

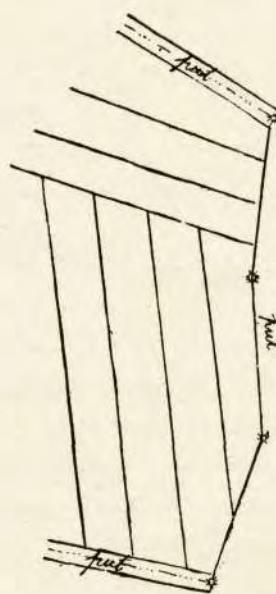
Kao obala mora uzima se obala iste za vrieme plime.

Okna (otvori u poslu stojećih rudnika) imadu se izmjeriti i prema obliku s kružnicama ili ertama označiti.

T. zv. pogranične čestice t. j. putevi, jarni, rieke, koje se protežu rubom občinske medje, a spadaju k obim občinama, budući da je njihova sredina pravom medjom, izmjeravaju se ciele, pa se onda grafički razpolavljaju, i razpolovnica čini medju. Tamo gdje takav jarak ili put nije pogranična čestica, ne mjeri se ciela čestica (slika VII.).

Slika VI.

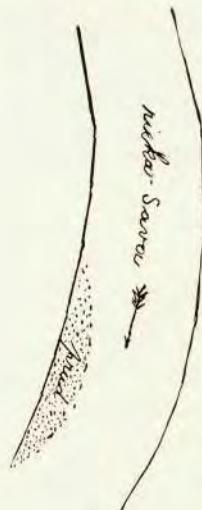
Slika VII.

Suhe vododerine i izsušena korita rieka, ne smatraju se pograničnim česticama, stoga ih valja samo do označene međašne crte izmjeriti.

U svrhu kasnijih izmjera, valja razne stalne prikladne predmete, kao kapele, krstove, stupove, znakove niveliranja, stupove oznaka itd. izmjeriti (jer služe izvrstno kod kasnijih reambulacija kao fiksne i dobro vidljive točke).

Rieke i potoci imada se uvek izmjeriti, a kao korito ima se uzeti medju naravnim obalama ležeća površina. (Kod pojedinih rieka n. pr. Save moglo bi se mnogo obala uzeti, jer se po vršini vodostaja često uz slabo strme obale mjenja širina korita do 10 — a i više hvati, pa se u praksi uzimaju obale one visine vode koja je najobičnija). U riekama ležeći prudovi, urišu se približno u mapu iztačkano (slika VIII.) na temelju dve, tri eventualno i više približnih mjera od neke stalne točke.

Predmeti regulacije rieka ili potoka imadu se takodjer izmjeriti i na mapu unjeti n. pr. brane, splavnice itd.

Slika VIII.

Na riekama, potocima itd. nalazeći se mostovi imadu se uvek izmjeriti. Oni se smatraju sastavnim djelom rieka, potoka, te se k istima pripajaju izuzam one slučajeve, kad su ti mostovi za puteve i željeznice izvlašteni, u kojim se slučajevima imadu mostovi istima pripojiti, pak prema tomu dolazi u pismenim elaboratima navedeno n. pr. rieka Sava i most ili cesta i most, te je i površina mosta u prvom slučaju u površini ceste sadržana. Kod željeznica imadu se točno izmjeriti izvlašteni djelovi os željeznice (sredina medju tračnicama), kruna nasipa, sgrade, propusti, mostovi, kilometarski stupovi, te ini umjetni objekti, dočim se na izvlaštenoj površini nalazeći se vrtovi, oranice itd. ne uzimaju u obzir.

Šiljkanje ili kolčičanje čestica.

Posjedovne se čestice radi mapiranja ili umjeravaju ili se čičaju, ili se oboje savezno upotrebljuje.

Šiljkanje se sastoji u tom, da se svaka točka neke čestice, koja se imade mapirati, providi sa kolčićem na kojem je tekući broj, tako da se na mjeračem stolu rajoniranjem opredjelnje, dakle bez mjerjenja.

Koјi će se način kod izmjere upotriebiti odvisi mnogo od terena, oblika čestica itd.

Kod medja sa vrlo mnogo krivulja, živica itd. jednostavnije je kolčičanje, jer odpada onaj obzir što ga kod lanca imati moramo, ako ga vučemo kroz travu, živice i t. d., a odpadaju i one mnoge mjere, koje su kod mnogo krivulja inače potrebne.

Same medje moraju se točno izkolčivati, svaka krivulja i grbina, dočim se kod izkolačivanja kulture, koja spada k istom posjedu, nemora tako precizno raditi (znamo da se kulture i onako često menjaju). Kolčići se moraju metnuti u jamu, koja je prije izkopana, da se može mjesto naći, u slučaju, da se izgubi ili odnese. Treba li ugao kuće ili plota kolčićati, to se može tekući broj bez kolčića na zid ili na plot upisati.

Kolčičanje počima u svakoj sekciji iznova. Samo kolčičanje mora se tako obavljati, da se kolčić po figurantu lako pronaći mogu, a po mjerniku bez potežkoće točno opredjeliti.

Svaki kolčić nagne se k sljedećem tekućem, tako se pokazuje figurantu smjer, gdje mu je sljedeći kolčić tražiti.

Mjerenje čestica.

Kod katastralne se izmjere u glavnom rabi ocjelni lanac, mjerača vrpca i prizma, kod mjerjenja većih gradova, mjerače letve u tri djela po 2 hvata.

Za mjerjenje smiju se samo sa normal hvatom točno rektificirane mjerače sprave upotrebiti, te se kod lanca ne može veća razlika od 0.005 hvati dozvoliti.

Svako umjerivanje valja u obće medju opredjeljene točke ukopčati, polazi se dakle od sigurne točke (od trigonometrički ili grafički opredjeljene) na sigurnu. Mjere se imadu uвiek valjano kontrolirati, da se eventualno veća pogrieška odkrije, a manja i dopustiva razmjerno razdjeli.

Kod redovite izmjere u mjerilu 1:2880 nesmije razlika kod mjerena duljina biti veća od 0·1 hvat.

Postoji propisna skrižaljka za granice pogrieške u duljinama, kod mjerena vodoravnog i čistog tla, kao i kod mjerena strmog i šikarastog tla, gdje su naravno za potonji terrain veće po grieške u duljinama od onog prvog dozvoljene. Mi ćemo neki dio skrižaljke navesti.

kod hvati	Dopustiva pogrieška u duljinama.		
	vodoravnog i čistog tla	srednjeg tla	strmog i šikarastog tla
	u hvatima		
10	0·03	0·04	0·05
20	0·04	0·06	0·08
30	0·06	0·08	0·10
40	0·07	0·10	0·13
50	0·09	0·12	0·15
60	0·10	0·14	0·17
70	0·11	0·15	0·19
80	0·13	0·17	0·21
90	0·14	0·18	0·23
100	0·15	0·20	0·25
110	0·16	0·21	0·26
120	0·17	0·23	0·29
130	0·18	0·24	0·30
140	0·20	0·26	0·33
150	0·20	0·27	0·34
160	0·22	0·29	0·36
170	0·23	0·30	0·38
180	0·24	0·31	0·39
190	0·25	0·33	0·41
200	0·26	0·34	0·43
300	0·35	0·47	0·59
400	0·45	0·60	0·75
500	0·54	0·72	0·90
600	0·63	0·84	1·05
700	0·72	0·96	1·20
800	0·81	1·08	1·35
900	0·90	1·0	1·50
1000	0·99	1·32	1·65
1100	1·07	1·43	1·79
1200	1·16	1·15	1·94

Kod izmjere uvjek trebamo, da dobijemo, kako nam je poznato, projekciju duljine u horizontalnoj ravnini, za to nam je kod manjih kosina mjereč sa lancem uvjek potrebno, da lanac od oka i u horizontalni položaj postavimo, i krajnu točku lanca sa kalamirom na zemlji označimo. Kod kosina sa većim padom, mora se mjerača letva sa libelom horizontalno postaviti.

Kod kosina sa jednoličnim padom, može se mjerjenje i na samoj kosini obaviti, kut odklona pomoću dioptera ustanoviti i onda pomoću skrižaljka na horizont svesti.

Kad se čestice umjeravaju najshodniji je način iste sa ordinatama opredjeljivati. Za opredjeljivanje ordinata sa jedne točke na abcisu, služi kod katastralne izmjere ili kutno zrcalo ili prizma, ordinate nesmiju u obće polovicu duljine abcissa nadmašiti.

Točke koje su ordinatama opredjeljene imaju se uvek kontrolirati, t. j. takove se točke označe sa malim kolčićem i od jedne do druge mjeri. Duljine ordinata neka ne premašuje mjeru 10 a kod težatba (kultura) 40 hvati.

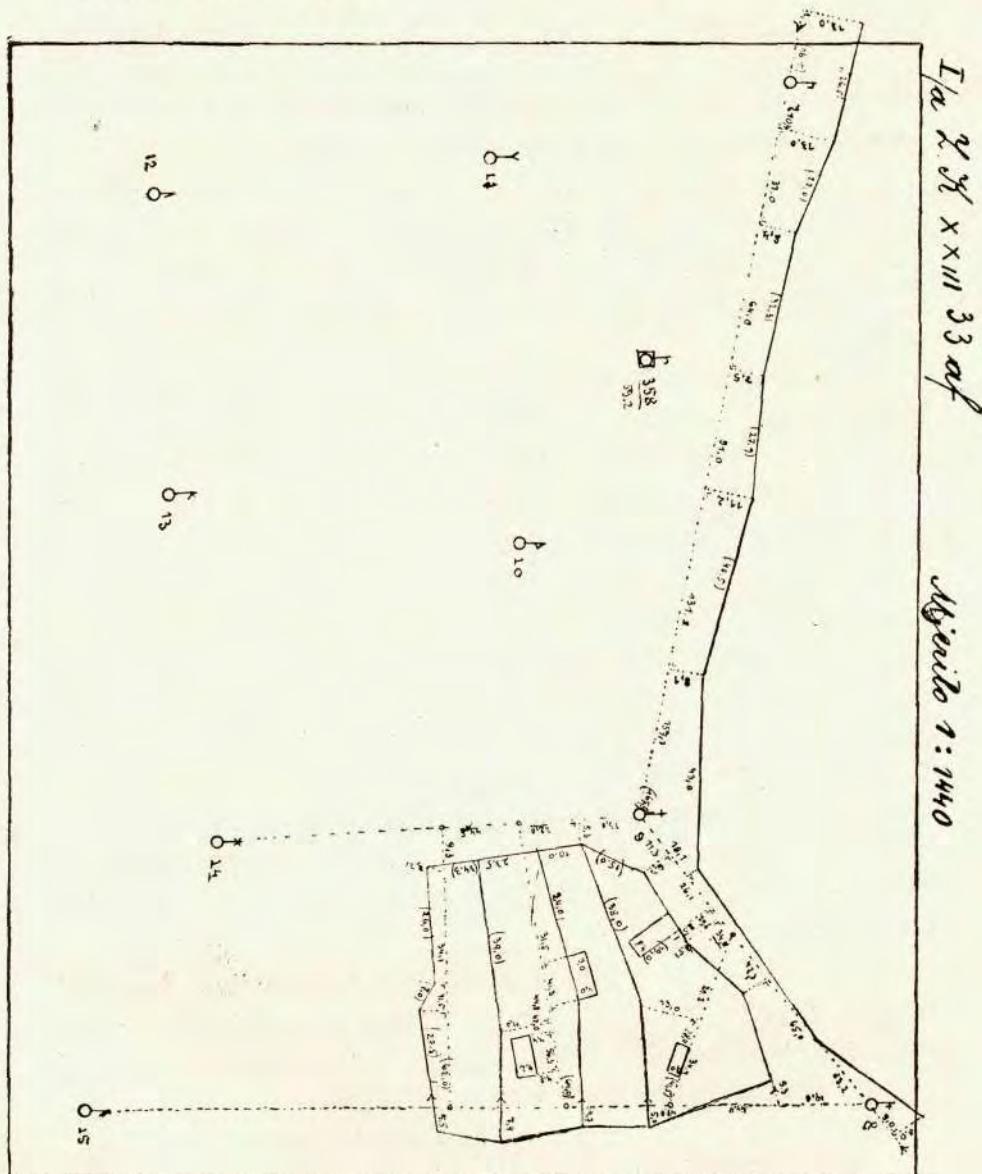
Dulje se abcisse moraju ne samo na obim krajevima, nego i u sredini izkolčiti, da se lanac u pravcu vuči može, t. j. da je pravac sigurniji.

Opredjeljenu bazu dozvoljeno je samo do $\frac{1}{3}$ njezine duljine produljiti, i samo ako nije to produljenje u ravniči dulje od 30, a na kosoj površini pako 20 hvati, može ono i kao baza za izmjero služiti.

Opredjelenje koje točke unakrstnim mjeranjem, može vriediti kod kratkih mjera, i onih koje se skoro pod pravim kutem sjeku, ali kod važnijih točaka, ima se još jedna kontrolna mjera uzeti.

Umjeravanje intravilana ili t. zv. mjesto rudine, jest kod izmjere čitave občine najtegotnije, a opet se s najvećom pominjom obavljati imade. Intravilan je naime rudina u jednoj občini, gdje se nalaze kuće sa podkućnicama. Obično je u intravilanu osim kuća i mnogo gospodarskih sgrada, visoki plotovi, natrpani dvorovi, gusti šljivici, što sve u veliko izmjeru

otegočuju, jedno što je vidik zakrčen, a drugo što se lanac težko provlači izmedju plotova, drvlja itd., a uz to i same čestice budu vrlo uzke i krivuljaste, pa se mora uz slabi vidik dobro paziti, da nebi koja grbina na medji izostala; i time izmjera netočnom postala.

Slika IX.

Radi veće točnosti, a i težkog kolčićanja, obično se intravilan umjerava.

Napomenuti nam je odmah, da se način mjerenja i sve mjere brojevima naznačene nalaze već i u prednacrtu, dakle se prednacrt najprije sastavlja, koji točne i razgovjetne mjere sadržaje, a tek na temelju tih prednacrta se onda mapa sastavlja. — Svaka se sekcija djeli na četiri lista prednacrta. Stalne točke (trigonometrički opredjeljene i na stol pomoću poznatih ordinata prenešene, kao i pomoću tih trigometričkih točaka grafično triangulirane točke) od kojih i medju kojima je izmjerom započeto, kopiraju se u prednacrt sa stola.

Slika IX. predstavlja nam jedan list prednacrta sa jednom trigometrički opredjeljenom i 9 grafičkom triangulacijom opredjeljenih i sa stola kopiranih točaka. U naravi su te točke označene sa mašalamama (letvama), a izabrane su povoljno prema potrebi.

Težko bi nam bilo predočiti sve slučajeve, koji kod umjeravanja dolaze, mi ćemo uzeti samo dva tri, da se glavni principi i metode umjeravanja razabrat mogu, jer su i drugi slučajevi uz neke eventualne kombinacije i onako isti.

Glavno je, da imademo dovoljno stalnih točaka za osnivanje baza, na kojih pomoću ordinata pojedine točke opredjelujemo.

Mjere imadu se u prednacrtu uviek čisto, i jasno unieti, tako da ne bude dvojbe kuda spadaju. Konačna mjera mjerenoj pravca i baze meće se u zaporku.

Okomica na kojem pravcu označuje se sa znakom L

Ako se iz koje baze druga baza izvadja, imade se mjera te točke podkrižati.

Kod umjerivanja kuće, ako je pravilna, dovoljno je ordinatama opredjeliti krajne točke duljine kuće, na koju se širina okomito prenese, dočim se kod nepravilnih kuća naravno više točaka opredjeliti imadu.

Produljenja baze naznače se strelicom.

Decimale brojeva običajno je kod prednacrta označiti rezom na dolnjoj strani radi izključenja dvojbe.

Baze se označuje sa iztočkanom crtom.

Kod umjerivanja neka se čim više gleda, sve umjeriti na bazama koje se spajaju stalne točke ili baze s njima u neposrednom savezu odabirati.

Mi smo radi jasnoće samoga postupka umjeravanja, gdješto izostavili, jer nam je najviše do toga bilo, sam način izmjere predočiti, dočim smo same propise glede produljivanja baze, duljina ordinata i dozvoljene razlike tekom razpravice naveli.

U ekstravilanu t. j. ostalim rudinama, rabi se i kolčičanje i umjeravanje. Kod umjeravanja ima se i na to paziti, da se pomoću izmjerena naravnih mjera uzmognu ne samo medje u mapu unjeti, nego da se pomoću ovih mjera i površine lako ustanoviti dadu.

Čestice pravilnog oblika, koje nepremašuju širinu od 40 hvati, imadu se uviek umjeriti. Smjer mjerena neka bude što više moguće okomit na medje, da se tako naravno kod pravilnih čestica i površina izračunati dade. (Pod pravilnim česticama mislimo naime paralelograme).

Obično se izmjera čestica samo do sekancialne linije proteže, pa se i umjera kao i šiljkanje samo do sekancialne linije obavlja.

Preko sekancialne crte protežuće se čestice, koje se unutar 60 hvati preko sekancialne linije nalaze, mogu se još na istoj sekciiji izmjeriti, dotično zaključiti, isto tako i preko sekancialne linije padajuće ciele, manje čestice, ali samo onda, ako se gledom na položaj tla laglje i točnije mogu u istoj sekciiji izmjeriti, nego u priključenoj. Skrajne točke kod sekancialne crte prekinutih čestica, imadu se prigodom šiljkanja u priključnoj sekciiji, radi podpunog saveza ponovno izkolčiti.

P r e d n a c r t .

Prednacrt izradjuje se donjekle sa pomoćnim mjeraćim spravama, nu ponajviše po mjeri od oka, (kod kolčićanja). To je približan nacrt, u kojem su upisani brojevi šiljaka i mjere

umjerivanja, te u kojem je oblik čestica približnom vjernošću iztaknut.

Takav prednacrt se naravno pravi za svaku sekciju i služi kao podloga za nanašanje na mapu, on sadržaje mjere svake točke, a kod kolicičanja prosudjuje mјernik po njemu, duljine rajona, i spaja točke razoniranjem opredjeljene onako kako su u nacrtu označene.

Prednacrti se rišu redovito u istom mjerilu u kojem i mape, nu intravilani imadu se beziznimno, extravilani pako samo onda, ako su čestice manjeg obsega, odnosno ako im je širina manja od 4 hvata, risati u dvostrukom, prema potrebi dapače u četverostrukom mjerilu (1 : 1440, 1 : 720), i to razgovjetnosti radi, da se mjere upisati, a ordinate i abcisse urisati mogu

Kod veleposjeda ili većih šuma ako malu mjeru zahtjevaju, mogu se prednacrti dozvolom nadzornika i u polovici mjere (1 : 5660) sastaviti.

Napomenuti nam je ovdje, da višeputa za pojedine parcele, nije dovoljno ni dvostruko mjerilo, ni četverostruko, nego se one ondaurišu na strani prednacrta ala vi povećano, a mjere upišu.

Za jednu izpunjenu sekciju, (nemora, a nikada ni nema jedna porezna obćina sve sekcijske pune,) mogu u jednoj sekcijskoj dvije i tri obćine zastupane biti, a u sekcijskoj dodje kod jedne obćine samo ono, što k njoj spada, u običnom mjerilu imademo četiri po veličini i obliku jednakih prednacrta, koji moraju međusobno, kao i sa prednacrtima priključne sekcije u podpunoj suvislosti biti.

Kod dvostrukog mjerila 1 : 1440 ili $1'' = 20^{\circ}$ imade jedna sekcija 16 takovih prednacrtnih listova.

Svaki se prednacrt označi sa brojem kolone i sloja dotične sekcije, a naznači se na njem i mjerilo, i njegov broj sa rimskom oznakom.

(Slika X.) predočuje nam razdjeljenje sekcije u 4 prednacrta, dakle u mjerilu 1 : 2880, dočim nam (slika XI.) predočuje podnacrt broj I. razdjeljen u pododjele, označene sa slovima, kod mjerila 1 : 1440, te je po tom naravno i svaki od četiri listova razdieljen u četiri naime a, b, c i d.

Slika X.

Z. K. XXIII. 33 af

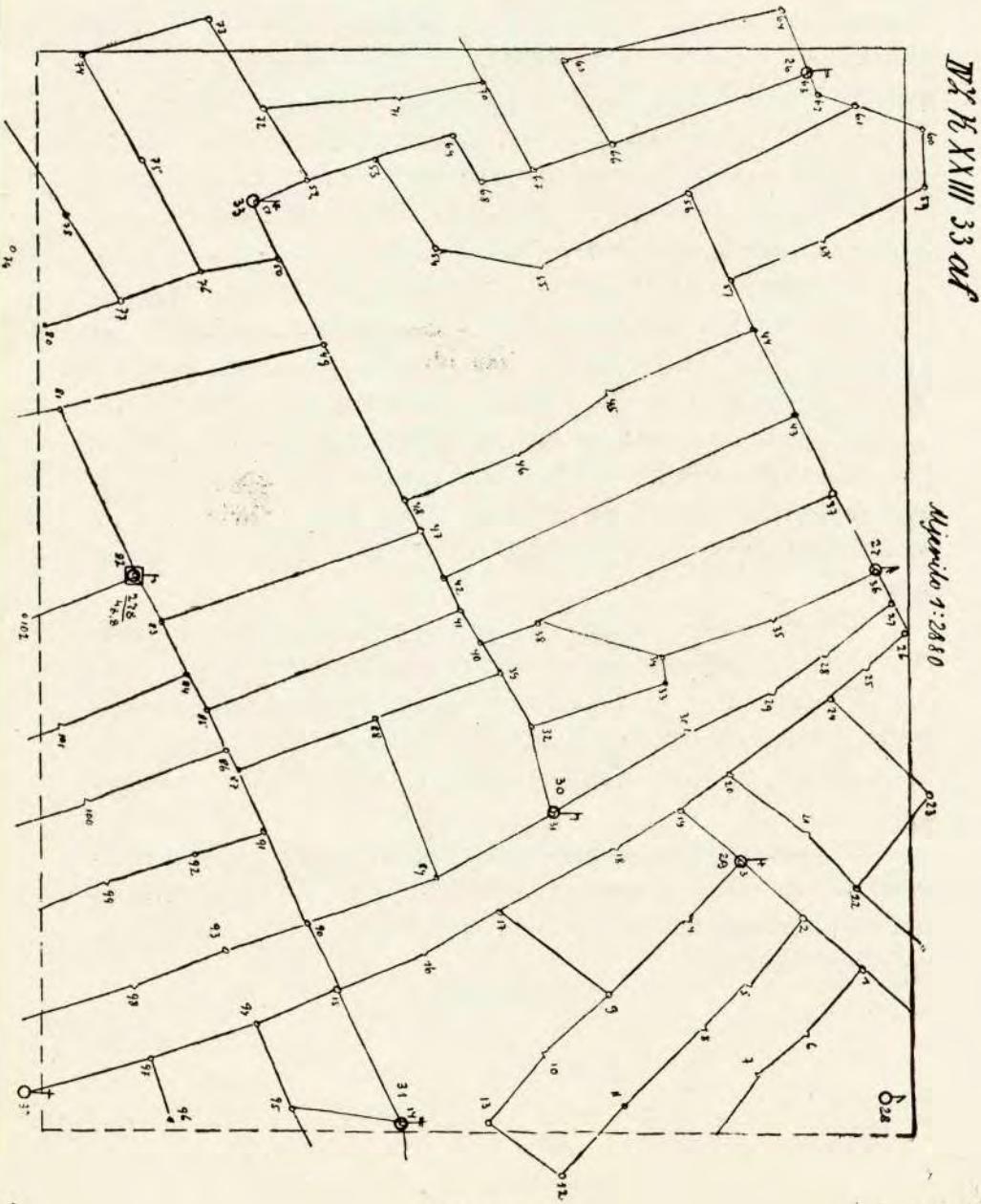
I. Z. K. XXIII. 33 af

II. Z. K. XXIII. 33 af

III. Z. K. XXIII. 33 af

IV. Z. K. XXIII. 33 af

čestice ili umjeravaju ili kolčićaju. Slika IX. nam predočuje prednacrt, u kojem su se umjeravale čestice, dočim nam slika XII. predočuje kolčičanje.

Slika XII.

Prije smo spomenuli, da se šiljci aritmetičkim redom na mapirati se imajuće točke udaraju, sad nam je spomenuti, kako se te tačke onda i na prednacrtu dobiju.

Kao i za umjeravanje, tako i za šiljkanje, kopiramo si stalne točke sa stola. Prednacrt sa točkama pričvršćen na mali stolić (koji može biti vrlo jednostavne konstrukcije) orientira se pomoću male busolice. Usjecivanjem unatrag (Ruckwärtschneiden) iz točaka, koje su nam u naravi označene, opredjelimo si točku gdje stojimo (koja naravno za prednacrt nemora točna biti), iz ove točke stacioniranjem i mjerjenjem duljina ili mjerom ili običajnije korakom, dobijemo približno ostale točke. Za razoniranje upotrebljujemo najbolje ravnalo trobridno do 70 cm. dugačko.

Ako tečajem radnje opazimo veće pogrieške, razdielim ih razmjerno. Osobita se pomnja ima obratiti i na to, da je oblik vjerno prikazan, i da su naravno odgovarajuće točke međusobno spojene, da ne bude krivih, naravi protuslovnih spojeva.

Kako je i u slici vidljivo, označuju se pojedini šiljci ili sa malom kružnicom, ako su izbočine oštريje i na uglovima, dočim se isti kod tupog kuta označuju sa oznakom kuta i to prema naravi.

Tekući brojevi šiljaka neka se uz njihove oznake u prednacrtu uviek uzporedo sa sjevernom sekisionalnom linijom pišu.

Prednacrti se ne bojadišu (prije su se bojadisali) nego se kultura čestica označi sa kraticama, naime oranica sa: »or«, l-vada sa »l« itd. Na svaku se česticu nadalje upiše ime posjednika.

U prednacrte se nadalje upišu i nazivi obćina, rudina, tvornica, potoka itd., i to pismenima, koja su za to propisana. Obstoje naime propisane veličine i obilci slova za razne oznake, koja se rabiti imaju.

(Nastavak sledi).

LISTAK.

Društvene viesti.

Sjednica upravnoga odbora družtva, obdržana je na dne 28. listopada i to pod predsjedničtvom prvoga podpredsjednika g. F. Kesterčaneka, a u prisutnosti p. n. gg. odbornika: J. Kuzme, A. Rozmanitha, A. Borošića, V. Benaka, D. Mocnaja, D. Laksara, S. Slapnićara, D. Trötzera, C. pl. Zajca, I. Partaša, L. Szentgyörgya, R. Ernija, H. Begnje i tajnika V. Dojkovića. — Izpričaše odsutnost presvetla gg. M. grof Bombelles i J. Havas te p. n. g. V. Tölg.

Nakon ovjerovljenja zapisnika odborske sjednice od 16. rujna, uze odbor sažalenjem na znanje zahvalu nadšumara g. S. pl. Hankonija iz Valpova, na časti odbornika. Zatim budu izabrana p. n. gg. Borošić, Rozmanith i Dojković, u odbor ad hoc, za preuzeće družt. inventara i šum. doma, gospoda Trötzer, Dojković i Partaš za preuzeće invent. šum. muzeja, a za preuzeće knjižnice gg. Borošić i Dojković. — U smislu § 12. dr. pr. izabran bi g. prof. Kesterčanek ponovno urednikom „Šumarskoga lista“ i „Lug. viestnika“, a uz to riešeni su još i neki tekući administrativni predmeti, a podjedno konačno uglavljen i sadržaj predstavke vis. kr. zem. vlasti, u predmetu predstavke kr. kot. šumara bivših križevčana, gleda uredjenja pitanja njihovog promaknuća u IX. i dalje činovne razrede.

† **Umro.** Dne 24. studena o. g. umro je nakon kratkog i teškog bolovanja, u 47. godini života, Slavoljub Brosig, nadšumar i upravitelj šumarije br. 1. ogulinske imovne obćine u Ogulinu. Pokojnik bio je brižan otac obitelji, sdušan šumar i činovnik, vjeran drug i prijatelj a jedan najstarijih članova (1885.) našega družtva. Oplakuje ga udova sa troje neobskrbljene djece i dva brata — takodjer šumara sa rođinom. Nad grobom, oprostio se je sa vriednim pokojnikom g. Josip Knežević ravnajući učitelj dirljivim govorom. Činovničvo ogulinske imovne obćine izdalo je za milim svojim drugom posebnu osmrtnicu. Pokoj mu vječni i trajna spomen.

Natječaj za podieljenje podrpa iz pripomoćne zaklade, utemeljene g. 1883. na uspomenu nadšumara Vladoje Köröskenija. Po smislu ustanova §. 31. točka 6. družtvenih pravila, pozivaju se udove i sirote onih šumarskih činovnika i službenika, kojih je suprug, odnosno otac, počam od prvoga pristupa u šumarsko društvo stalno i barem pet godina bio ma koje vrsti članom toga družtva, kao takav udovoljio svojim obvezam i ugorirečenu zakladu uplatio i propisanu pristupninu, a koje bi

želile iz te zaklade na račun t. g. dobiti podporu, da odnosne molbenice, obložene svjedočbom o neporočnosti i siromaštvu podnesu „predsjedničtvu hrvatsko-slavonskog šumarskog društva u Zagrebu“ najdulje do 5. prosinca t. g.

Osobna viest. Bivšeg tajnika našega društva g. kr. zemalj šumarskog nadzornika A. Borošića, stigla je na dne 17. studena nesreća, da je u Dubici, vraćajući se sa lova, pao s kola, te tom prilikom dopao težkih ozleta. Medjutim se njegovo stanje ipak već tako poboljšava, da imade nade, da će se skorim i posve oporaviti. Toliko na znanje njegovim štovaocima i priateljima.

Osbobne viesti.

Imenovanja i premještenja. Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, imenovao je šum. vježbenika kod kr. zem. vlade, odjela za unut. poslove, Josipa Heknera, kr. kot. šumarom XI. činovnog razreda, sa sustavnim berivima, privremenog asistenta na kr. šum akademiji zagrebačkoj Srećka Mayer privrem. kr. šum. vježbenikom kod kr. zem. vlade, odjela za unut. poslove, šumarskog pristava brodske imovne obćine, Zlatka Derenčina, šumarsko-računarskim oficijalom u X. činovnom razredu kod gospod. ureda rečene imovne obćine, absolventa kr. šum. akademije zagrebačke Nikolu Stivićevića privremenim kr. šumar. vježbenikom kod kr. žup. oblasti u Belovaru, a šumarskoga pristava otočke imovne obćine Josipa Biondića kot. šumarom u X. činov. razredu kod iste imovne obćine.

Kr. ugar. ministar za poljodjelstvo imenovao je kr. šumarskog savjetnika Mirka Klokočevića, predstojnikom računovodstva šum. ravnateljstva u Zagrebu u VII. plaćevnom razredu.

Spomenik Josipu Kozareu. U Vinkovcima konstituirao se je, na poziv tamošnjeg građanina g. Josipa Schwarca posebni centralni građanski odbor sa zadaćom, da poduzme nužne korake, za podignuće spomenika Josipu Kozarcu u Vinkovcima. Gospodin Schwarz sam je u to ime već na dne 25. listopada, prigodom obdržanja šumske prodaje kod ondješnjeg državnog šumskog ureda, od samih šumskih trgovaca i svojih prijatelja, sabrao za taj spomenik liep iznos od 2438 kruna, dakle krasnu podlogu za daljni rad, pokojnika i na polju hrvatskoga šumarstva. naše domovine jednako učestovovati već i s obzirom na veliks zasluge

Spomenuti centralni odbor sastoji od 94 člana, sa užjim izvršujućim odborom od 18 lica. Predsjednikom ovog izvršujućeg odbora izabran je ve'posjednik g. Riesel Rudolf, a podpredsjednikom član predsjedničtvu hrvat.-slav. šumarskog društva, velemožni g. kr. državni šumarski savjetnik Julijo Kuzma, tajnikom, odvjetnik dr. Levin Plemić, a blagajnikom profesor g. Ivan Krmpotić.

Pozdravljujući velikim zadovoljstvom tu odluku vinkovačkog građanstva, nadamo se, da će i članovi našega šumarskoga društva svoju doprinjeti za taj spomenik našega začastnoga člana.

Prinose prima blagajnik odbora g. gimnazijalni profesor Ivan Krmpotić u Vinkoveih.

Promet i trgovina.

Prigodom dne 9. listopada u Zagrebu, kod povjerenstva krajiske investicione zaklade, obdržane dražbe hrastovih stabala i bielog drva, iz šuma iste zaklade u Slavoniji, postignut bje sliedeći uspjeh:

1. Česticu „Sočna“ br. 1. sa 936 hrastovih stabala, procjenjenih na 261.822 krune, dostalo je „društvo za eksplotaciju šuma u Budimpešti“ za 416.999 kruna ili 156.177 kruna viška.

2. Česticu „Sočna br. 2“ sa 929 hrastovih stabala procjenbenoj vrijednosti od 272.045 kruna, dostala je tvrdka F. M. Eckert u Würzburgu za 439.900 K (+ 107.855 kruna).

3. Česticu „Boljkovo“ sa 552 hrasta, u procjenbenoj vrednosti od 244.439 K dostalo je društvo za trgovinu drvom u Budimpešti za 319.200 K (+ 74.861 K).

4. Česticu „Narače br. I.“ sa 1477 hrasteva i 114 kom bielog drva u procjenbenoj vrednosti od 337.192 K dostalo je „društvo za eksplotaciju šuma u Budimpešti“ za 421.100 K (+ 83.917 K).

5. Česticu „Narače br. II.“ sa 1222 hrasta i 74 inakih stabala, u procjenbenoj vrednosti 235.485 K dostala je tvrdka Grassl, Schenk i dr. iz Beča, za 315.537 K (+ 80.052 K).

6. Česticu „Blata“ sa 1638 hrastova, u procjenbenoj vrednosti 303.240 K dostala je tvrdka A. Berger iz Zagreba za 465.777 K (+ 153.537 K).

7. Čestica „Smogva I.“ sa 782 hrasta, u procjenbenoj vrednosti 147.772 K. Ostala je neprodana.

8. Česticu „Smogva“ sa 758 hrastova, u procjenbenoj vrednosti od 120.847 K, tvrdka „Karlo Schlesinger iz Beča“ za 158.889 K (+ 38.042 K)

9. Čestica „Krnić I.“ sa 1896 hrastova, u procjenbenoj vrednosti od 478.185 K, tvrdka F. Deutsch i sinovi iz Zagreba za 591.000 K (+ 112.815 K).

10. Čestica „Krnić II.“ sa 2133 stabla, u procjenbenoj vrednost od 544.923 K tvrdka F. M. Eckert u Würzburgu za 748.890 K (+ 203.815 K).

11. Čestica „Žeravinac I.“ sa 686 hrastovih i 2716 inakih stabala u procjenbenoj vrednosti od 175.194 K, tvrdka „dioničko društvo za trgovinu drvom u Budimpešti“ za 239.400 K (+ 64.203 K).
12. Čestica „Žeravinec II.“ sa 734 hrastova, u procjenbenoj vrednosti od 155.912 K, ista tvrdka za 229.400 K (+ 73.488 K).
13. Čestica „Sočna I./5“ sa 137 hrastovih i 4701 inakih bielih stabala, u procjenbenoj vrednosti od 106.291 K, tvrdka „Grassel-Schenk i drug iz Beča“, za 183.200 K (+ 76.279 K).
14. Čestica „Sočna II./5“ sa 94 hrasta i 5146 inakih stabala, u procjenbenoj vrednosti od 117.927 K, „tvrdka M. Drach ml. iz Beča“ za 205.610 K (+ 87.683 K).
15. Čestica „Boljkovo br. 10“ sa 51 hrastom i 1957 inakih stabala u procjenbenoj vrednosti od 66.292 K, tvrdka „M. Vuk i sinovi u Budimpešti“ za 78.700 K (+ 12.408 K).
16. Čestica „Blata br. 24“, sa 10 hrastova i 1538 inakih stabala, u procjenbenoj vrednosti od 28.861 K ostala je neprodana.
17. Čestica „Smogva br. 26/1, sa 344 hrastovih i 126 inakih stabala u procjenbenoj vrednosti od 16.848 K, tvrdka M. Gotthardi iz Siska, z., 25.900 K (+ 9052 K).
18. Čestica „Smogva br. 26/2“, sa 505 hrastovih i 146 inakih stabala, u procjenbenoj vrednosti od 20.432 K, ista tvrdka za 35.900 K (+ 15.468 K).
19. Česticu „Krnić br. 29/1“ sa 133 hrastovih i 534 inakih stabala, u procjenbenoj vrednosti od 21.636 K, ista tvrdka za 31.900 K (+ 10.264 K).
20. Čestica „Krnić br. 29/2“ sa 192 hrastova i 860 inakih stabala, u procjenbenoj vrednosti od 37.355 K, tvrdka „Grassl-Schenk i drug u Beču“, za 58.786 K (+ 21.431 K).
21. Česticu „Žeravinac br. 31/1“, sa 137 hrastova i 3031 inakih stabala u procjenbenoj vrednosti od 20.423 K, tvrdka M. Sachs iz Zagreba, za 32.800 K (+ 3377 K) i napokon
22. Čestica „Žeravinac br. 31/2“, sa 184 hrastova i 2367 inakih stabala, u procjenbenoj vrednosti od 28.632 K, ista tvrdka za 34.780 K (+ 6148 K).
- Ostale su dakle neprodane samo dvije čestice, u ukupnoj procjenbenoj vrednosti 176.633 K, a prodano je ukupno 11 hrastovih sjećina; u ukupnoj procjenbenoj vrednosti od 3,129.284 K, za ukupno 3,337.201 K, prema tome višak nad procjenom od 1,207.917 kruna ili 39%, zatim 11 sjećina bieloga drva, u ukupnoj procjenbenoj vrednosti od 445.466 krune, za ukupno 687,576 kruna ili 54% viška.

Prigodom na 22. listopada t. g. u Mitrovici obdržane dražbe stabala iz šuma petrovaradinske imovne obćine, natjecalo se ukupno 15 tvrdka, a postignut je sljedeći uspjeh:

Hrpu br. I. „Draganovci“ sa 528 hrasta, procjenjenih na 98.456 K, dostala je tvrdka Josip Eisler i sinovi u Beču za 105.400 K.

Hrpu br. II. „Neprečava“, sa 726 hrastova, procjenjenih na 127.884 K, dostala je tvrdka „Vuk i sinovi“ u Budimpešti za 152.716 K

Hrpu br. III. „Neprečava“, sa 220 jasenovih i 584 hrastovih stabala, procjenjenih na 38.450 K, dostao je „Lord et Comp. iz Budimpešte“, za 82.975 K.

Hrpu br. IV. „Varoš“, sa 728 hrastova, procjenjenih na 132.897 K, dostala je tvrdka „Vuk i sinovi“ za 187.217 K.

Hrpu br. V. „Gjepuš“, sa 1130 hrastova, procjenjenih na 129.090 K, dostao je Franjo Gamiršek u Mitrovici za 147.766 K.

Hrpu br. VI. „Radjenovci“ sa 287 hrastova, procjenjenih na 68.178 K, dostao je „Vuk i Sinovi“ za 87.318 K

Hrpu br. VII. „Vratična“, sa 112 brestova, procjenjenih na 2440 K, dostao je „Fr. Gamiršek“, za 2730 K.

Hrpu br. VIII. „Vratična“, sa 72 hrasta i 122 bresta, procjenjenih na 6852 K, dostao je isti za 7620 K.

Hrpu br. IX. „Županja“, sa 432 hrasta, procjenjenih na 45.625 K, dostao je „Lud. Rosenberg“ iz Siska za 50.456 K.

Hrpu br. X. „Varadin“. sa 1054 hrasta, procjenjenih na 13.464 K, dostao je A. I. Veselinović iz Vinkovaca za 172.777 K.

Hrpu br. XI. „Varadin“, sa 681 hrastom, 1 jasenom i 78 brestova, procjenjenih na 95.970 K, dostao je Herman Wanner et Comp. iz Beča, za 109.760 K.

Hrpu br. XII. „Grabovačko ostrvo“, sa 963 hrasta i 115 inih stabala, procjenjenih na 21.534 K, dostao je I. Kohn iz Osijeka za 25.658 K.

Hrpu br. XIII. „Lošinci“ sa 108 hrastova, procjenjenih na 5864 K, dostao je isti za 6835 K.

Hrpu br. XIV. „Kadijonica“, sa 1423 hrasta, procjenjenih na 59.149 K, dostala je „Mitrovačka tvornica tanine“ za 70.216 K.

Prema ukupnoj procjeni od 945.828 K, postignuto je 1,209.504 K, dakle više za 263.676 K ili 28% preko procjene.

Prigodom na dne 25. listopada kod kr. nadšumarskoga ureda u Vinkovcima, obdržane dražbe hrastovih, jasenovih, brestovih, grabovih i inih stabala, iz šume kr. šumarija: Jasenovac, Lipovljani, Raić, Nova Gradiška, Niemce i Jamina, postignut je sljedeći uspjeh:

1. Česticu „Čadjavski Bok br. 2“, sa 1284 hrasta, 238 jasena, 1308 bresta i 239 inih stabala, procjenjenih na 217.311 K, dostao je A. G. Mercier iz Capraga, za 344.080 kruna (ili 58% viška).

2. Česticu „Dvojani“ sa 506 hrasta, 117 bresta i 406 ina stabla procjenjenih na 130.738 kruna, dostao je Iles Schlesinger iz Beča za 228.887 kruna (ili 75% viška).

3. Česticu „Trstika 6“, sa 290 hrastova, 41 jasena, 538 bresta i 1143 ina stabla, procjenjenih na 74.590 kruna, dostao je G. Deutch iz Zagreba, za 136.310 kruna (83% viška).

4. Česticu „Savički gjol“, sa 229 hrastova, 4706 jasena, 4 bresta i 86 inih stabala, procjenjenih na 71.768 kruna, dostao je R. Turčić iz Siska za 94.650 kruna (32% viška).

5. Česticu „Suše 20“, sa 914 hrastova, 17.403 jasena i 103 inaka stabla, procjenjenih na 232.598 kruna, dostao je g. H. Wanner iz Beča, za 355.262 kruna (ili 52% viška).

6. Česticu „Javička greda br 19.“, sa 30 hrastova, 4572 jasena i 2988 inakih stabala u procjenbenoj vrednosti od 41.714 kruna, dostao je A. Šepović iz Zagreba, za 44.000 kruna (ili 5% viška).

7. Česticu „Medjustrugove br. 234“, sa 727 hrasta, 4 jasena, 153 bresta i 3 inaka stabla, u procjenbenoj vrednosti od 329.164 kruna dostala je tvrdka „Société d' Import de Cheme“ Zagreb, za 450.020 kruna (ili 36% viška).

8. Čestica „Ljeskovača“, sa 1252 hrasta, i 222 bresta, procjenjenih na 184.708 kruna, dostao je „Filip Deutsch“ iz Zagreba, za 326.900 kruna (ili 77% viška).

9. Česticu „Gradina“, sa 1661 hrastova, 23 jasena, 47 bresta i 144 inaka stabla, procjenjenih na 3.226 kruna, dostala je tvrdka „Société d' Import de Cheme“, za 445.020 kruna (ili 47% viška).

10. Česticu „Puk“, sa 1728 hrasta, 14 bresta i 365 inaka stabla, procjenjenih na 269.921 krunu, dostao je „Premrou i Ružiča Rieka“, za 296.715 kruna (ili 10% viška).

12. Česticu „Vratična“, sa 2313 hrasta, 459 jasena, 1575 bresta i 2432 inaka stabla, procjenjenih na 581.128 kruna, dostao je Carlo Schlesinger u Beču, za 818.888 kruna (ili 41% viška).

Prema ukupnoj procjeni od 2.671.788 kruna, postignuto je 3.873.878 kruna, dakle za 1.202.150 kruna ili 45% viška.

S ovimi je prodajama, može se reći, ovogodišnja sezona unovčenja slavonske hrastovine u bitnosti dovršena.

U obće se opaža, da intenzivnost kupnje pada. Broj natjecatelja a i stavljениh po njima ponuda je znatno manji, nego li je bio u prošloj godini, a preplata je, izuzev pojedine sjećine, takodjer manja. Došli smo po tom čini nam se već opet do kulminacije visoke cene hrastovine. Zaključujemo to i po dosada još neopaženom pojavi, da su drvotržci u svojim kod vinkovačkoga državnoga nadšumarskoga ureda, podnešenim

ponudama, skroz jednoglasno izrazili želju, da se od po njima stavljenih ponuda, imade za ovaj put uvjek samo jedna stanovita smatrati bezuvjetnom, dok su sve ostale bile samo uvjetno stavljenе.

Uza sve to, da drvotržci još uvjek kupuju, pa i dobro plaćaju, drvo izvanredne kvalitete, ipak se oni sad više neupuštaju u kup većih količina, a to je svakako onda i znak, da im posao već nije tako lukrativan, kako je to bivalo do sada, pa da se ni na skupo plaćenoj hrastovini već neda sigurno više zaslužiti, a da je to po tom sada već i sam kup skopčan i većim risikom, nego li je to bilo prije.

J. K.

* * *

Osim spomenutih, predstoje nam ove godine još dvije veleprodajne dražbe hrastovih šuma, a te jesu:

Na dne 15. prosinca o. g. u Djakovu, kod interkalarnog upravitejlstva temporalija nadarbine biskupske stolice djakovačke, dražba hrastove drvne gromade, od kojih 28.891 m^3 tehničkog i 15.631 m^3 ogrievnog drva, u procjenbenoj vrednosti od ukupno 407.093 K; zatim 2. dražba bukove, odnosno grabove drvne gromade oko 216.186 m^3 , u procjenbenoj vrednosti od ukupno 174.258 krune, iz tamošnjih vastelinskih šuma.

Za dne 20. prosinca o. g. pako i opet, dražba od ukupno 21.449 hrastovih, 889 briestovih, 19 jasenovih, 679 klenovih, 404 kom. divljaka, 160 grabovih i bukovih, 4 lipe, 104 jalše i 542 topolovih i vrbovih stabala, ili sveukupno 24.252 stabla, iz šume „Žutice“, vlastnost nadarbine nadbiskupske stolice zagrebačke, nalazeći se u području porezne občine Topolje, kotara Dugoselo, bez objavljene procjenjene vrednosti.

* * *

Uvoz drva u Španjolsku. Španjolska mora skoro sve za svoje industrije potrebno drvo nabavljati iz inozemstva. Pošto je poslednjim godinama nastala vrlo djelotvorna i jaka radinost u gradnjama, to se je i industrija, koja preradi i izradjuje drvene izdjelke vrlo razvila a naravna je tome posljedica, da se je uslijed toga i uvoz drva u Španjolsku silno umnožio. Godine 1905. iznosila je cieokupna vrednost uvezenog drva, kako to izvješće naš glavni konzulat u Barceloni 46.730.716 pezeta. Napose za naš uvoz drva u Španjolsku, predstavlja drvo glavni uvozni proizvod. Naš uvoz raste stoga od godine na godinu (g. 1902. 1.31, g. 1903. 2.34, g. 1904. 2.39 milijuna pezeta), jer se još neprestance podižu i razvijaju nove industrije, koje su glede potrebne im surovine na drvu upućene baš na drvo iz Austrije, Magjarske ali osobito i Hrvatske.

Bukovina i jasenovina drže se manje u cieni, ali je zato naprotiv poskočila ciena hrastovini, osobito sitno rezane gradje, za 20 — 40%

po prilici preko ciena, postignutih početkom g. 1905. Bukovina dovaža se danas u Španjolsku, izuzev jedino bolje balvansko drvo, skoro izključivo u obliku „subbiena“ i „cabirona“ i služi poglavito za izradu pokućstva bolje vrsti. Bukovi komadi što se uvoze u Španjolsku, upotrebljuju se po tom ponajviše samo za izradu jakog pokućstva (postelje-ormari, držalice i t. d.

Svjetska proizvodnja pluta iznosi po „Tršćanskem Lloydu“ u industrijalne svrhe, godimice oko 815.000 q u vrednosti od nekih 30.000.000 franaka. Najviše se proizvodi pluta u Portugalskoj (340.000 q u vrednosti od 12.000.000 l.), onda u Španjolskoj (280.000 q. u vrednosti od 9.500.000 l.) u Algiru (100.000 q. u vrednosti od 3.700.000 l.) u Francezkoj (75.000 q. u vrednosti od 3.700.000 l.) i napokon u Italiji obradjena površina s plutom iznosi 80.000 ha. i to u Sardiniji i Siciliji. Akoprem su u Italiji i zrak i zemlje vrlo podesne za uzgoj pluta, ipak se proizvodnja njegova naglo umanjuje od godine na godinu. Kako poznato glavno je drvo Quercus suber, od kojega se pluto dobiva.

Knjižtvo.

Poziv na predplatu. Jur svojedoba oglašenu „Geodeziju“, izdati će u najблиže doba u vlastitoj nakladi. Molim stoga ponovno svu onu gg., koji si to djelo nabaviti kane da mi to čas prije kratkim putem objave. Gospodi, koja si već nabaviliš autograf toga djela, zamjeniti će takav tiskanim dielom. Prema broju predplatnika i nakladi, biti će i ciena dielu udarena za predplatnike, nu svakako najviše sa 10 kruna, a eventualno i manje.

U Sarajevu 1. studenoga 1906.

*Franjo pl. Kružić.
inžinir i profesor geodezije.*

Različite viesti.

Povišenje naukovine za inozemce na šumarskim visokim školama u Münchenu i Eberswaldu. Prema najnovijoj ministarstvenoj odredbi, imadu inozemci slušaći gori spomenutih visokih škola, od sada plaćati dvostruku naukovinu. Izvanredni slušaći plaćati će od sada prema tome 20 Maraka upisnine, i 20 Maraka naukovine za svaki pojedini predmet, dok redoviti slušatelji plaćaju u ime upisnine 30 M. a u ime školarine po semestru 150 Maraka.

G. N.

Promjerka po sustavu Böhmerle, biti će svakako jedno najobilježenijih šumarskih mjerčkih pomagala te vrsti. Dokaz tome, da je poznati mehaničar Neuhöfer et Sohn u Beču (I. Kohlmarkt 3) koji je podjedno proizvoditelj te po c. kr. šumarskom savjetniku Emiliu Böhmerleu — konstruirane promjerke, jur dne 1. listopada 1906. prodao 5.000 komada tih promjeraka. Služe se njom ne samo šumari Austro-Ugarske i Njemačke već u novije doba dapaće i Japanci. Promjerka se ta odlikuje toli lahkotom, koli i točnošću radnje i velikom trajnošću — te je zato i stekla jur velik broj priznanica i odlikovanja.

Preštampanje se ne plaća.

Oglas dražbe.

Nadarbina biskupske stolice djakovačke zastupana po interkalarnom upraviteljstvu temporalija, prodavati će na dne 15. prosinca 1906. putem javne pismene dražbe kod vlastelinskog ravnateljstva u Djakovu u šumama „Krstovi, Popovac, Vuka, Križice, Crna bara, Zapadni dilj, Ovčare, Kranjski dol, Karnica, Okrugla jama, Grube, Madjareva bara (Borić), Iztočni dilj, Kujnjak, Zverinjak, Rakovec, Ključ i Mačkovač-Prebelin na dospjelim sjećinama nalazeće se:

1. hrastovu drvnu gremadu, oko 28.891 m³ tehničkog i 15.631 m³ ogrevnog drva u procjenbenoj vrijednosti od ukupno 407.093 K
2. bukovu, odnosno grabovu drvnu gromadu, oko 219.186 m³ u procjenbenoj vrijednosti ukupno 174.258 K

Primaju se samo pismene ponude. Žaobina iznosi 5% od procjenbenе vrijednosti, a jamčevina 10% od dostaљne svote.

Rok sječe, izvoza i izradbe ustanovljuje se a) za bukovinu u šumama Krstovi, Popovac, Vuka, Križice, Crnabara, Zapadni Dilj, Ovčara, Kranjski dol, Kaznica, Okrugla jama, Iztočni Dilj, Kunjak do konca rujna 1914.; b) za hrastovinu u šumama Križice, Crna bara, Zapadni Dilj, Mačkovač, Prebelin, zatim za bukovinu i grabovinu u šumi Grube, Magjareva bara, do konca rujna 1908.; c) za svu ostalu drvnu gromadu do konca rujna 1907.

Za napred pod a) navedenu bukovinu ima se polovica kupovnine platiti kod podpisa ugovora, a druga polovica mjesec dana prije predaje iza prve dozname na sjećini preostavše drvne gromade, za svu ostalu drvnu gromadu ima se cijela kupovnina platiti odmah kod podpisa ugovora.

Svi ostali dražbeni uvjeti mogu se uvidjeti kod ravnateljstva biskupske vlastelinstva u Djakovu, te kod vlastelinskih šumarija u Ledenjačkoj Varoši, Drenju i Trnavi.

Interkalarno upraviteljstvo temporalija nadarbine biskupske stolice djakovačke.

Br. 10.503 — 1902.

Oglas dražbe hrastova.

Na pašnjaku „Gmajna“ zem. zaj. Pešćenica nalazećih se 21.640 hrastovih stabala, prodavati će se dne 21. siječnja 1907. ob 10 sati prije podne javnom dražbom uz pismene ponude u uredu kr. kot. oblasti u Sisku.

Stabla obilježena su brojevi od 1—21.640. Izkličena cijena jest 269.398 K.

Predjel „Gmajna“ udaljen je od željezničke postaje Lekenik 6 klm.

Vlastorničko po nudiocu ili njegovom punomoćniku podpisanoj ponudi ima se priložiti žaobina u iznosu od 26.940 K.

Ponude izpod izkličene cijene neće biti uvažene, a brzojavno ili naknadno stigavše neće se uzeti u obzir.

Na omotu ponude ima se napisati „Ponuda na 21.640 hrastovih stabala u predjelu „Gmajna“ vlastništvo zem. zajednice Pešćenica, koja će se prodavati na 21. siječnja 1907. kod kr. kotarske oblasti u Sisku.“

Uplata kupovnine ima uslijediti u dva obroka i to prvi nakon 14 dana, a drugi tri mjeseca nakon odobrenja dražbe.

Rok za sjeću i izvoz ustanovljen je do kraja g. 1903.

Ostali uvjeti mogu se uvidjeti kod kr. kot. oblasti, a sasta ena sa uporabom propisnog obrazca.

Sisak 23. studenoga 1905.

Kr. kot predstojnik.

